СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

РІК L. Ч. 94. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок 27. квітня 1942. No. 94. Jersey City, N. J., Monday, April 27, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

НІМЦІ НЕ ЗНАЙШЛИ БАГАТО ХЛІБА В УКРАЇНІ

ЛОНДОН. — Шведська преса доносить, що німецька влада постановила „радикально зреформувати розділ хліба" в наслідок розчарування, котре огорнуло німців після окупації України. Німецька преса, яка на початку німецько-большевицької війни писала про обильність харчів на Україні, згадує тепер, що Україна в наслідок індустріялізації та тих страт, що потерпіла в наслідок колективізації, стратила багато як рільничий край. Крім того комунікаційні труднощі унеможливлюють систематичний довіз збіжжа до Европи. Тому то всі зусилля німців ідуть в тому напрямі, щоб Україну використати вповні в 1943. році. Тому, що бракує коней та тракторів, як також тому, що не достає інших умов для змеханізовання рільництва на Україні, пільні роботи мусять бути виконані тою незначною скількістю тракторів, що остали. Жнива з 1941. р. були тільки частинно зібрані, а частинно знищені війною.

АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ ПОДІЛ СХІДНЬОЇ ГАЛИЧИНИ

БЕРН (Швайцарія). (ОНА). — З Берліна доносять, що німецькі власти поділили Східну Галичину на 12 наступних адміністраційних округ: Львів, Дрогобич, Калуш, Стрий, Станиславів, Коломия, Чортків, Тернопіль, Золочів, Камінка Струмілова, Бережани й Рава Руська.

КОМУНІКАЦІЯ МІЖ КИЄВОМ ТА РІВНИМ

НЮ ЙОРК. — (Польський Інформативний Центр). — „Крававер Цайтунг" з 11. квітня ц. р. подає, що між Києвом та Рівним зорганізовано автобусову комунікацію. Подорож триває 14 годин. Ця сама газета подає, що відновлено почтову комунікацію поміж Генерал-Губернаторством і Волиню.

ТАК І БУДЕ!

Злучені Держави мусять скінчити раз назавжди з ізоляцією. Американцям треба тепер зачати вивчати справи, що відносяться до таких народів і держав, що находяться тисячі миль від американських берегів. Так каже Вендел Вилкі. І не тільки він. До такого переконання приходять навіть і ті, що були довго цілком противної думки.

„НОВІ МЕТОДИ" БОРОТЬБИ З ПАРТИЗАНАМИ

АНКАРА (Туреччина) — Турецька преса доносить, що німецькі окупаційні власти в Польщі, Україні та Росії заводять нові методи боротьби з повстанцями. А саме, німецьке міністерство для окупованих територій на сході видало заклик до українських селян, щоб вони допомогли у боротьбі проти партизан. За це їм обіцяно великі шмати землі на власність як також значні податкові полекші. Тим німецькі окупанти хочуть „вбити два зайці одним каменем": нищити повстанців та наклонити українських селян до „льояльности" супроти націстичного наїздника.

ВИСЕЛЕНО ВСІХ ЖИДІВ З ЛЮБЛИНА.

СТОКГОЛЬМ (Райтер). — Берлінський кореспондент щоденника „Афтонблядет" подає, що німецька влада виселила всіх жидів з міста Люблина. Їх приміщено у спеціяльних ґеттах, що лежать поза границями міста.

За Тісну Співпрацю Уряду з Пресою, щоб Виграти Війну

Ен О'Гер МекКормик, відома журналістка, стоїть за те, щоб урядові чинники були в дуже тісному звязку з пресою. Каже, що таким чином лекше виграємо війну. Уряд, каже журналістка, повинен піддержувати серед загалу довіря до преси, а знову преса повинна зі свого боку скріпляти в масі довіря до свого уряду. Преса, каже вона далі, моглаб зробити для уряду далеко більше, якщоб тільки уряд цього домагався.

Разом з тим Ен МекКормик критикувала ті деякі урядові кола, що не довіряють пресі як інформативному середникові.

СПІР ЗА ЛЬВІВ І ВИЛЬНО

КУЙБИШІВ (СССР). — В „Правді" та „Ізвестіях", двох найбільших советських газетах, пишеться у звідомленнях советської пресової агенції Тасс з Лондону таке:

„Кличем польських націоналістів в Англії є „Вильно й Львів". Вильно забрано силою від Литви минулого року, а Львів є центром Західної України, та тепер під окупацією німецьких фашистів. Газета „Ютро Польске" не знає, тішитися чи лякатись наступу червоної армії.

„Треба знати, що мешканці обох міст надійно чекають визволення з рук червоної армії, але місцеві польські націоналісти й вперті вороги Советського Союзу, затриважилися. Вони пояснюють собі Антлянтійський Чартер так, що самоозначення литовців, латвійців, естонців, білорусів і українців можливе є лиш в границях великої польської імперії.

„Станислав Мацкевіч видрукував памфлет „Львів—Вильно". В часі, коли тисячі й сотки тисяч советського народу борються та вмирають за свободу цілої Европи, автор памфлету взиває до проти-советської війни за Вильно й Львів (Вильно є литовським містом, а Львів українським).

„Мацкевич є рівнож проти угоди, яку підписав Сікорский зо Сталіном та також проти угори в справі федерації з Чехословаччиною".

Тасс передав те, що написав чехословацький лондонський журнал „Младе Ческословацке", що згадує також про польську газету „Рада Народова", яка теж домагається Львова та Вильна.

„Правда" також цитує польську газету „Вядомосці Польске", в якій Володимир Соловій пише, що словяне мають двох ворогів: Німеччину та Советську Росію. Пише, каже „Правда", тоді, коли в Москві організується „демонстрація словянської єдности".

Організація Рільництва на Окупованих Німцями Українських Територіях

Міністерство для окупованих територій на сході оголосило новий декрет про організацію рільництва на тих просторах. Декрет видано за порозумінням Ґерінґа. Цікаво, що цей декрет видано згідно з границями, які були на сході Европи перед вибухом німецько-советської війни, отже ні балтійські держави ані теж західно-українські й західно-білоруські землі не обняті декретом. Цей декрет є фактично копією советської колективістичної системи й майже жадних змін в сільсько-господарському житті не вносить. Німці дають лиш обіцянки, що коли селяни будуть „льояльні" та працездібні (з німецької точки бачення!), тоді вони можуть дістати частину управляючої землі на власність.

Декрет також заміняє назву „колхозів" на т. зв. „Ґегаймвіртшафтен", які будуть підлягати німецькому зарядови. Одинокою цілю тої німецької „реформи" є заохотити селян до видатнішої праці. В загальному декрет навіть не обіцює відбудови знищеного війною рільництва. Така відбудова вимагалаб машин, тракторів, палива та робітничих рук, а як відомо, Німеччина сама бушує за тим усім по цілій Европі. Цікаві під тим оглядом є заяви директора рільництва на Україні, Кернера, який сказав, що на Волині випадає 15 коней на 100 гектарів ґрунту, а на Україні на 100 гектарів землі випадає лиш... пів коня.

На окупованих українських і білоруських землях існують тепер ріжні німецькі господарські агенції та установи для експльоатації підбитих країв. Усе економічне життя підпорядковане армії, яка забирає усе, що тільки може.

ЗАЙШЛА ВЕЛИКА ЗМІНА

Реймонд Клапер, американський колюмніст, що відбув подорож до Індії, Китаю, Єгипту, щоб розглянутись, як там стоїть справа боротьби з Державами Осі, каже, що по повороті завважив в Америці велику зміну. Є менше критики і дискусії про другорядні справи, а зате є завваги, звернені головно в тому напрямі, щоб приспішити воєнну продукцію. До великих змін зачисляє теж і змінене становище Републиканської Партії в справі заграничної політики. Як відомо, партія скінчила з ізоляційним напрямом.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Як Професор Зацікавився Українцями?

(Спомин)

Кілька разів тижнево слухав я викладів про новітню історію Европи в Саскачеванськім Університеті. Було це з 1927 року на 1928. Приходив до кляси, сідав у лавку і слухав викладу проф. Дж. В. Симпсона, записуючи що головніше. Та хоч яка велика Україна і з цікавою минувшиною, та хоч українці становлять більше як десяту частину населення Европи, то проте я ні разу не чув на викладах історії Европи слова „Україна". Прийшла вкінці вже черга й на історію новітньої Росії та її розріст, але й в тих викладах не було ніякої згадки про Україну. Виглядало, що сталося так, що в половині 17-го століття полуднева частина Росії прилучилася до цілої Росії...

Мені, українцеви, сумно стало. Думав собі: „І чиж справді так є, що англійські вчені досі нічого не довідалися і не написали про Україну? Чиж не міг наш професор хоч дещо вичитати в книжках про 40 міліонів українців? Чомуж і він притакує російським історикам-імперіялістам, що старалися завжди збувати Україну мовчанкою, або говорити про неї як про Полудневу або Малу Росію?"

Колиж закінчились виклади про зріст новітньої Росії, а я не дочекався почути про Україну, як і про те, як Росія її поневолила та перемінила в свою полудневу провінцію, то я відважився вкінці запитати проф. Симпсона, чому він нічого про це не згадав. Зокрема чому не згадав бодай про Переяславську Угоду з 1654-го року, коли не про Україну взагалі. Проф. Симпсон хвилину подумав, а потім по щирости признався, що про це нічого не знає. Сказав, що такого не вчили його в школі... Але додав таке:

„Постараюся довідатися про цю справу й сказати щось про неї підчас дальших викладів".

По викладі проф. Симпсон вдався до мене і спитав, чи я знаю про які книжки в англійській мові про Україну. Другого дня приніс я йому Шевченкового „Кобзаря" в англійських перекладах д-ра А. Гонтера. Там є деякі пояснення про Україну.

За кілька день стрічаюся по викладі знову з проф. Симпсоном. Віддає мені „Кобзаря" та каже коротко: „Правда, в тій книжці є кілька цікавих клясичних натяків..."

Дивуюся. Якто, це все? Бачу, що Шевченкові вірші не переконали мого професора в істнування України.

Дав я опісля йому прочитати Бедвина Сендза „Ди Юкрейн", коротку історію України, видану в Лондоні 1914. р. Не знаю, чи прочитав її. Та коли віддавав, то я бачив, що й Бедвин Сендз не переконав мого професора про істнування України...

Та так склалося, що за яких два тижні улаштувало Історичне Товариство при Саскачеванськім Університеті свої сходини й покликало мене, щоб я виголосив короткий відчит про українців у Канаді. Коли я говорив того вечора, то коротко переповів теж й історію українського народу. А при тому сказав дещо й про українську культуру та про красу української мови. Трохи й деклямував по українськи, щоб показати красу та музикальність цеї мови.

Цей відчит зробив велике враження. Дехто із слухачів вперше почув про великий український нарід. І тому по відчиті почалася цікава дискусія між слухачами на тему канадійських українців. Були декотрі англійські студенти, що учителювали між українцями. І вони тепер пригадували собі це та розповідали публиці про красу українського співу, про вишивки, танки і т. п. А пані Мортонова, жінка А. С. Мортона, професора історії, виступила несподівано з валізочкою, відкрила її й зачала показувати публиці взори українських вишивок. І ось так усе щасливо склалося, що заговорили про Україну. Та заважило остаточно на поглядах проф. Симпсона щось інше. А це перший грубезний том великої Історії України проф. Грушевського, який я йому дістав, заявляючи, що є ще 8 таких грубих томів тієї самої історії. Тоді мій професор, коли це переглянув, не той став. Уже не мав ні найменшого сумніву, що Україна то таки дійсність.

І з того часу проф. Симпсон не тільки читав по англійськи про Україну, але почав ще й сам вчитися української мови. В Европі ходив на виклади проф. Мірчука, а опісля почав і в Саскачеванськім Університеті давати виклади про Україну та її минувшину.

Написав я це на те, щоб показати молодому поколінню в Америці, як то нераз і тяжко посадити зерно правди про Україну та український нарід. Та коли ми те зерно засіваємо і коли воно впаде на добрий ґрунт, то таки зійде й вродить стократно. Тому то сіячі української ідеї не повинні зневірюватися від перших невдач. Коли будемо витривалими, то згодом цілий світ таки зрозуміє і відчує українські ідеали, бо вони є такими, що їх пошанує кожна свободолюбна людина.

О. Івах, Винніпеґ.

НІМЦІ РОЗСТРІЛЯЛИ УКРАЇНЦЯ

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Ґазета „Соціялдемократен" доносить, що німецькі окупаційні власти на Україні розстріляли українця (імені його не подано) за переховування зброї.

ВИЩІ ОСВІТНІ КУРСИ У ВИННІПЕҐУ

ВИННІПЕҐ (Канада). — „Новий Шлях" з 15. квітня ц. р. подає, що 2. липня 1942. р. почнуться Вищі Освітні Курси для тих молодих канадійських хлопців і дівчат українського походження, які цікавляться культурно-освітними, музично-співацькими та загальними організаційними справами.

На Курсах викладатимуть: проф. Олександер Кошиць: „Практичні хорові вправи та історія повстання народних пісень"; д-р П. Маценко й д-р Я. Козарук: „Наука диригування (теорія й практика), інтонація, ритміка, загальна теорія музики, загальні відомости про гармонію, музичні форми й інструментознавство (уклад орхестр); Мир. Стечишин: Українська мова; д-р Іван Ґуляй: Історія України; о. Ст. Семчук: „Історія української літератури"; О. Івах: Бесідництво; В. Свистун: Організаційне життя в Канаді; інж. В. Топольницький: Кооперація та діловодство.

Курси триватимуть 380 годин, цебто 48 днів. Кандидати можуть були хлопці й дівчата, як студенти університетів і середніх шкіл, учителі публичних шкіл, диригенти й освітньо-культурні працівники українських організацій в Канаді, вкінці всі інші, що бажають доповнити своє знання.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".